

Bericht van het overlyden van den Dordrechtschen geneesheer F.W. van der Leeuw

Door Hans Richter

Naar aanleiding van het overlijden van F.W. van der Leeuw in 1801 publiceerde Joachim Bodel, eveneens een gewaardeerd geneesheer in Dordrecht, als eerbetoon aan zijn illustere en zeer gewaarde voorganger Frederik Willem van der Leeuw 'Bericht van het overlyden van den Dordrechtschen geneesheer F.W. van der Leeuw', verschenen in Konst- en Letterbode nr. 27 (Haarlem 1801)

B E R I C H T

VAN HET OVERLYDEN VAN DEN DORDRECHT-
SCHEN GENEESHEER EN LECTOR

F. W. VAN DER LEEUW,

EN DIENS GELEERDEN ARBEID; DOOR

J. B O D E L.

MED DOCTER, ALDAAR.

Dezer dagen, leedt deze Stad, even als zo vele Steden en plaatsen van ons vaderland; waar zedert weinige jaren zo vele werkzame en nuttige Artsen, in den bloei hunner leeftyd, en te midden van hunnen ryzenden roem afgesneden wierden; een groot verlies, door het afsterven, op den 16 dezer maand, van den verdienstelyken F. W. VAN DER LEEUW, Med. Doctor en Lector Anat. Chirurg. & Artis Obstetr. in den ouderdom van agtendertig jaren.

's Mans my bekend Character, wars van alle ydele loftuitingen en grootspinken, laat alleen toe, om dit weinige van zyne nuttige loopbaan, ter zynen nagedagtenis, te melden; dat hy te *Stevenswaard* geboren en opgevoed wierd, en ook aldaar grondig onderwezen zynde door den Heer *de Schorfin*, in de Latynsche en Grieksche Talen, voorts aan de Hoge School te *Groningen*, gedurende eenige jaren, het geneeskundig onderwijs genoten heeft van de beroemde Hoogleeraaren *Driesen*, *Forsten Verschuir* en *Munniks*; dat hy zich aldaar ongemeen op de vereischte voorbereidende wetenschappen en voorts op de Geneeskunde heeft toegelegd; dat hy byzonder uitmuntende vorderingen gemaakt heeft in de Ont-

Ontleed- en Natuurkunde van het menschelyk ligchaam, waar van hy reeds deedt blyken, in het jaar 1783, wanneer hy, onder het voorzitterschap van den Hoogleeraar Munniks, zyne *Disfertatio Chemico Physiologica: de bilis indole ejusque in Chylificatione utilitate*, in het openbaar verdedigde; eene Verhandeling, waar in hy door juiste gevolgen, afgeleid uit allernaauwkeurigste proeven, be- toogd heeft de waarheid van een toen geheel nieuw denkbeeld, omtrent den wezenlyken aart der gal, en aangewezen, dat dezelve geen zeepagtige eigenschap bezit.

Anderhalf jaar later wierd hy tot den graad van Doctor in de Geneeskunde verheven, na eene openbare verdediging van eenige *Positiones Anatomico-Chirurgia de osium vulneratorum et fracturum consolidatione*.

Niet lange na deze bevordering, wierd aan hem opgedragen, door den Oudraad dezer Stad, de Post van *Lector Anat. Chirurg. et Artis Obstetr.*, aan welke roeping hy voldeedt, denzelven op den 5 November 1785. aanvaardende, met eene plegtige redenvoering: *de utilitate, quæ in intellectum et mores Philosophi Anatomies Cultoris redundat*.

Van toen af, begon hy meer bepaald werkzaam te zyn, om zyne, op de Hoge School verkregene, kundigheden ook aan anderen mede te deelen, en het gelukte hem byzonder, door eene aan hem eigene bevattelyke en aangename wyze van voordragt, de harten zyner leerlingen inteneemen, en hen bekend te maken zo met de Anatomische als Physiologische voorbereiden- de wetenschappen; zo dat hy werkelyk het genoegen heeft mogen ondervinden van eenige bekwame mannen te zien, welke hunnen eersten aanleg aan zyn onderwys verschuldigd waren.

Dan niet alleen was hy onledig ten opzichte van dat gedeelte van zynen Post, waar toe hy ambtshalven ver- plicht was, maar zonderde hy ook af een goed gedeel- te van den tyd, die hem van zyne reeds drukke Prak- tyksbezigheden overschoot, om, voor eenige onderzoek- lievende Toehoorders, Physiologische voorlezingen te hou- den, welken hy alle volkomenheid tragtede byzetten, door zyne steeds vermeerderde verzameling van Anato- mische Præparaten, en door de vergelykende Ontleed- kunde tot zyn oogmerk te baat te nemen.

Her kon niet misfen, of een doordenkend en werk- zaam man, gelyk hy was, moest door de steeds toene-

mende verlichting, welke in de Pneumatifche Chemie, na de ontdekkingen van Priestley, Ingenhouz en anderen, doch allerbyzonderst door die van den onsterfelyken Lavoisier, begon plaats te hebben, aangezet worden om ook hier in, zo veel de tyd hem toeliet, onderzoek te doen en het zyne toetebrenge tot uitbreiding dier wetenfchap, welke eene geheele nieuwe gedaante gekregen had. Hier aan is dan toetesfchryven, dat hy, reeds in het jaar 1790, uit het Engelsch in het Nederduitsch vertaald heeft, de fraaie Verhandeling vad Edmund Goodwyn, over het verband tusfchen het leven en de ademhaling; door welke Verhandeling hy zeker aanleiding gegeven heeft, dat andere geleerde mannen dit ftuk verder doorgedacht, opzettelyk onderzocht en bepaald hebben.

Van dien tyd af, begon in hem de lust meer openbaar te worden, om ook over de nieuwe Scheikunde Praktikale voorlezingen te houden: dan zyne steeds toenemende Praktyk en byzondere omftandigheden beletteden hem dit, tot dat hy eindelyk in den winter van het jaar 1798. hier mede een aanvang maakte, na zich uit de Fabricq van den Heere Onder de Wyngaart Canzius, te Delft, de beste en fraaifte werktuigen te hebben aangefchaft. In een hervatte curfus van drie volgende winters, heeft hy uitvoerig behandeld alle de bekende eigenfchappen der verfchillende gaz-soorten, de Calorimetrie, de Eudiometrie, de zamenftelling en ontbinding van het water, en de gazometrie, op eene zeer bevattelyke en aangename wyze telkens met de nodige proeven, de waarheid der nieuwe Theorie bevestigende.

Van zynen Letterkundigen arbeid zyn, behalven eenige met en zonder zyn naam uitgegevene ftukjes, zo in de onderfcheidene Periodifche gefchriften van ons vaderland, als ook in die van eenige geleerde Genootfchappen, noch bekend: het tweede antwoord op de vraag, voorgesteld door het Geneeskundig Genoodfchap, onder de Zinspreuk: *Servandis civibus*: over de vergiften; waar voor aan hem de zilveren Gedenkpenning is toegewezen, en welke Verhandeling door hem, noch Student te Groningen zynde, reeds vervaardigd is.

Zyne Verhandeling, welke door dat zelfde Genoodfchap met de gouden Gedenkpenning, in het jaar 1788, bekroond wierd, was op de vraag: *in hoe verre men by gebrek van de Apotheek uit kelder en keuken de vereifchte geneesmiddelen ook tegen de zwaarste Ziektens en*
kwaa-

kwaalen, zo uit als inwendig zou kunnen bekomen, mits uitzonderende Kina, Kwik, Opium, Staal, Delfzuuren, Rhabarber en Ipecacoanha.

Dit weinige zy genoeg, om van de arbeidzaamheid, wetenslust, en zucht tot uitbreiding der beschaafde wetenschappen, en bepaald van die, welke op de uitoefening der Geneeskunde betrekking hebben, van van der Leeuw overtuigd te zyn. Zyne Anatomische voordrachten waren in de daad schoon; hy bezat eene groote vaardigheid in het prepareren dier deelen van het menschelyk ligchaam, welken hy wilde demonstreeren. In den winter van 1794, heeft hy het geheele stelzel der Zenuwen, volgens den leidraad van den Grooien Sömmering, ontleedkundig aangetoond, en zich daar door veel roems verworven.

Voorts verliezen die geene onder zyne Stadgenoten, welke hem als Geneesheer raadpleegden, in hem eenen schranderen, trouwen en medelydenden, Arts; zyne Leerlingen een kundigen en welwillenden Leermeester; zyne twee reeds Moederlooze Kinderen eenen dierbaren, braven, Vader; zyne gryze Ouders een Ouderlievenden Zoon; zyne Vrienden een standvastig en oprecht Vriend, en de Staat een allernuttigsten Burger.

Dordrecht,
14 Juny 1801.

J. BODEL,
Med. Doctor.

Joachim Bodel (Leiden * 1767 – Dordrecht † 1831) was een briljant student geneeskunde en promoveerde met de hoogste lof aan de Leidse universiteit. Dordrecht kon zich gelukkig prijzen dat hij zich daar als geneesheer vestigde. Hij diende de stad in sterk uiteenlopende functies van o.a. geneesheer en toezichthouder op de Latijnse school. Hij was een gewaardeerd lid van de Dordrechtse, provinciale en zelfs internationale medische gemeenschap.

Voor al zijn verdiensten benoemde koning Willem I hem in 1825 tot Ridder in de Orde van de Nederlandse Leeuw.

Hij heeft vele publicaties geschreven.